

ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان بازنشسته

گزارش حاضر خلاصه‌ای از ارزش‌ها و نگرش‌های جمعیت بازنشسته ایران است که بر اساس گزارش کشوری موج سوم پیمایش «ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان» تدوین شده است. داده‌های این پژوهش ملی به شیوه پیمایشی و بر اساس مصاحبه حضوری با ۱۴۹۰۶ نفر از افراد ۱۵ سال و بالاتر ساکن ۳۱ استان کشور و در شهریور و مهرماه ۱۳۹۴ گردآوری و پردازش شده است. گزارش پیش رو بر نظرات «بازنشستگان» متمرکز بوده که شامل ۸ درصد افراد مورد مطالعه (۱۱۹۸ نفر) بوده است.

در گزارش حاضر، از میان ابعاد و متغیرهای مورد مطالعه در موج سوم پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌ها، تعدادی از آنها به انتخاب موسسه «راهنمای بازنشستگی صبا» گزینش شده و متغیرهای منتخب نیز تنها «از منظر بازنشستگان» مورد بررسی قرار گرفته است. البته به منظور فراهم آوردن امکان مقایسه، علاوه بر گروه بازنشستگان، به فراخور گروه شاغل و بیکار و یا کل جامعه مورد مطالعه نیز در جداول و توضیحات مربوطه آمده است. در این چارچوب ابعاد و متغیرهای مورد مطالعه در این گزارش، دربرگیرنده وضعیت رضایتمندی، پنداشت از عدالت و نابرابری، ارزش‌های بنیادین، نگرش به حال و آینده، نگرش در حوزه اقتصاد، نگرش در حوزه سیاست، نگرش در حوزه امنیت، اعتماد، ارزیابی اخلاقی، هنجار وفاداری، هویت، گروه‌های مرجع، ارزیابی از عملکرد حکومت، مصرف کالاهای فرهنگی، فراغت و سفر و ارزش‌ها و هنجارهای خانوادگی است.

لازم به توضیح است به منظور سهولت درک داده‌ها، طیف‌های ۵ قسمتی (خیلی کم تا خیلی زیاد یا کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) در طیف‌های سه‌گانه دسته‌بندی و تجمیع شده است.

برخی از یافته‌های منتخب

احساس خوشبختی به عنوان یکی از ابعاد ارزش‌های بنیادین پاسخگویان مورد پرسش قرار گرفته است. بازنشستگان با ۴۹.۸ درصد بیش از کل جمعیت و گروه‌های شاغل و بیکار این احساس را در حد زیاد و خیلی زیاد بیان کرده‌اند.

در خصوص وضع دینداری ۶۳.۹ درصد بازنشستگان معتقدند دینداری نسبت به پنج سال قبل کمتر شده و ۶۰.۷ درصد پیش‌بینی کرده‌اند که در پنج سال آینده هم کمتر خواهد شد.

در خصوص وضعیت اخلاقی در پنج سال آینده ۷۶.۵ درصد بازنشستگان معتقدند رواج صفات اخلاقی منفی بیشتر و ۶۷.۱ درصد معتقد رواج صفات اخلاقی مثبت کمتر خواهد شد.

در خصوص وضعیت اقتصادی (فاصله ثروتمندان و فقیران) ۷۸.۸ درصد بازنشستگان معتقدند فاصله فقرا و ثروتمندان نسبت به پنج سال قبل بیشتر شده و ۷۸.۳ درصد پیش‌بینی کرده‌اند که در پنج سال آینده هم بیشتر خواهد شد.

۵۵.۸ درصد بازنشستگان در خصوص آزادسازی قیمت‌ها کاملاً مخالف و مخالف بوده‌اند.

رسانه‌های مورد استفاده بازنشستگان برای پیگیری اخبار کشور بیش از همه تلویزیون با ۸۹.۵ درصد و پس از آن با فاصله بسیار رادیو داخلی با ۱۰.۷ درصد ذکر شده است. رسانه‌های با کمترین استفاده برای پیگیری اخبار بازنشستگان رادیوهای خارجی با ۰.۹ درصد، شبکه‌های اجتماعی مجازی با ۱.۴ درصد و سایت های اینترنت با ۳.۴ درصد بیان شده‌اند.

۴۳.۲ درصد بازنشستگان با جمله «مردم می‌ترسند از حکومت انتقاد کنند» موافق و کاملاً موافق بوده‌اند. در خصوص آزادی فرهنگی و اجتماعی بازنشستگان در استفاده از تلویزیون‌های ماهواره‌ای ۵۰.۲ درصد، سایت‌های اینترنتی ۵۳.۴ درصد و شبکه‌های اجتماعی مجازی ۵۶ درصد؛ احساس آزادی در حد زیاد و خیلی زیاد داشته‌اند. میزان دسترسی بازنشستگان به اینترنت ۲۳.۱ درصد بیان شده است که در مقابل مصرف ۴۷.۲ درصد جمعیت کل، ۵۳ درصد جمعیت شاغل و ۵۶.۵ درصد جمعیت بیکار از اینترنت نشان از مصرف بسیار کمتر بازنشستگان از اینترنت نسبت به این گروه‌ها دارد.

نحوه دسترسی بازنشستگان مصرف‌کننده اینترنت عموماً از طریق اینترنت منزل بوده است (۶۹.۵ درصد) و پس از آن با میزان بسیار کمتری (۲۹ درصد) استفاده از اینترنت گوشی هوشمند عمومیت داشته است. ۳۹.۱ درصد بازنشستگان هیچ سفر داخلی نداشته‌اند و ۲۸.۵ درصد آنان یک سفر داخلی را تجربه کرده‌اند. در خصوص سفر خارجی ۸۹.۸ درصد بازنشستگان هیچ تجربه‌ای نداشته‌اند و ۸.۶ درصد تجربه یک سفر خارجی را داشته‌اند.

۶۱ درصد از بازنشستگان از وضع سلامت خود در حد زیاد و خیلی زیاد ابراز رضایت کرده‌اند، کمتر از نیمی از بازنشستگان رضایت بالایی از وضعیت مالی خود داشته‌اند. از اوضاع سیاسی تنها حدود ۲۳ درصد بازنشستگان رضایت در حد زیاد و خیلی زیاد ابراز کرده‌اند.